

Čimića — »Drama ateizacije«. — U njoj nam autor na vrlo pristupačan, ali i znanstven način, omogućava da religiju, kao i njenu suprotnost-ateizam shvatimo na odgovarajući način, i to u onim dimenzijama u kojima to oni odista i zaslužuju. U knjizi se ne govori »niti za, niti protiv religije, nego o religiji«, što znači da je autor nastojao maksimalno biti objektivan, a u čemu je svakako i uspio. Smatramo stoga da će svatko onaj tko knjigu pročita, o religiji razmišljati na jedan ozbiljniji i, rekli bismo, odgovorniji način.

»Drama ateizacije« sastavljena je iz tri dijela, svaki od kojih za sebe predstavlja jednu cjelinu, ali i svi zajedno imaju zajedničku karakteristiku po kojoj cijelo djelo biva zaokruženo i u potpunosti cjelovito.

U prvom se dijelu govori o sociološkom pristupu religijskom fenomenu i njegovoj višeznačnosti, te o načinima i oblicima njegove interpretacije. Posebno se tu doimaju napisi o religiji kao psihičkoj činjenici, zatim religiji kao socijalnoj činjenici i religiji kao moralnoj činjenici.

»Naša generacija je preko noći postala pseudoateistička. Došao je čas kada je to trebalo racionalizirati, a to je tegoban napor, kome je teško sagledati kraj« — piše autor Esad Čimić, rasvjetljavajući tako situaciju u kojoj se nalazi naše društvo i, shodno tome, položaj religije i religioznosti uopće u njemu.

To je drugi dio knjige u kojem se govori o elementima religijske svijesti suvremenog Jugoslavena, gdje su prezentirani neki rezultati pojedinih istraživanja o religiji i religioznosti. Tu svakako treba istaći napis o — danas vrlo aktualnoj temi — odnosu organizacije Saveza komunista prema religiji. Isto tako vrlo je informativan i poticajan napis o samoupravljanju i religiji, gdje dominira mišljenje da samoupravljanje na jedan specifičan način onemogućava religiju i oduzima joj slobodni životni prostor.

Treći dio knjige zahvaća vrlo kompleksno područje problema odgoja i religije u kojem se govori o nekim osnovnim proturječnostima suvremenog društva i problema omladine u njemu. Omladina je uvijek, pa tako je i danas, otvorena prema svim problemima. Ni otvorenost prema religiji nije nikakav novum i nepoznаница, pa je utjecaj religije na našu omladinu relativno vrlo značajan.

Danas u Jugoslaviji, grubo govoreći, imamo jednu trećinu mladih, koji sami sebe smatraju religioznima, i koji, shodno tome na neki način podliježu utjecaju Crkve kao institucionalizirane religije.

U tom kontekstu valja razmatrati i položaj škole, kao i njene zadatke i mogućnosti realizacije zacrtanih zadataka, a koji svakim danom bivaju sve opsežniji i složeniji.

To bi bilo vrlo kratko i sažeto govorenje o opsežnom materijalu, koji se nalazi u ovoj knjizi, a kojeg je prava šteta ne proučiti temeljito i na neka od mnogobrojnih postavljenih pitanja pokušati i sam odgovoriti. Knjiga je, naime, pisana izazovno i polemički, pa je čitatelju pravi užitak podrobno razmatrati pojedina poglavlja, te tako dopunjavati ili mijenjati svoje postojeće stavove i znanje o religiji i problemima vezanim uz nju.

Knjiga je izašla u nakladi Zavoda za izdavanje udžbenika u Sarajevu 1971. godine.

Ivica ŠKARIĆ

Stanko Petković i

Ivan Magdalenić:

ELEMENTI SOCIJALNE PSIHLOGIJE

Kućna tiskara Sveučilišta u Zagrebu

Iako se danas sve više razvijaju i u nastavu uvode granične discipline, studenti su još uvijek nedovoljno opskrbljeni domaćom literaturom, a posebno udžbenicima iz tih područja. Jedna od takvih disciplina je i socijalna psihologija koja se predaje i na Pravnom fakultetu u Zagrebu, gdje je i tiskan udžbenik »Elementi socijalne psihologije« namijenjen studentima tog fakulteta. Taj je udžbenik komplementaran s već postojećim udžbenikom »Osnove socijalne psihologije za studente prava«, od dra Borisa Sorokina. Oba teksta čine cjelovito gradivo jedinstvenog kolegija, tako da novi udžbenik predstavlja prilično olakšanje studentima.

Knjiga je podijeljena u četiri poglavlja od kojih je prvo, drugo i četvrto napisao dr S. Petković, a treće I. Magdalenić. U prvom poglavlju pod naslovom »Neke propozicije iz opće teorije ponašanja« autor objašnjava više osnovnih i prethodnih pojmova potrebnih za razumijevanje i lakše praćenje ostalih dijelova materije. Drugo poglavlje, »Ličnost i kulturni utjecaji«, sastoji se od četiri odjeljka: 1. Ličnost (definiranje pojma, psihoanalitička koncepcija ličnosti, revizije

psihanalitičke koncepcije), 2. Nasljedni potencijali i maturacija individue (diskusija empirista i nativista, utjecaji okoline i sl.), 3. Formiranje ličnosti (ovdje se govori o različitim faktorima koji djeluju u procesu socijalizacije ličnosti) te 4. Kulturni utjecaji (definira se pojam kulture, govori se o različitim shvaćanjima tog pojma, o vrstama kulture i o koncepciji kulturnih krugova).

Treće poglavlje nosi naslov »Socijalni stavovi«, a govori o pojmu stava, o njegovom razgraničenju sa sličnim pojmovima kao što su uvjerenje, mišljenje i sl., zatim o općim karakteristikama te formiranju i mijenjanju stavova. Sasvim ukratko dotaknuta su i pitanja predrasuda, propagande, javnog mnijenja te mjerenja stavova.

Četvrto poglavlje, »Ponašanje grupa i ponašanje u grupi« također se sastoji od nekoliko odjeljaka koji tretiraju manje zaokružene tematske cjeline. Najprije se ukazuje na problem razlikovanja razina u društvenoj strukturi i govori se o anali-

tičkoj vrijednosti različitih pojmova povezanih s ovim sklopom pitanja. Drugi odjeljak, »Grupa i njena okolina« obrađuje pitanja tipologije grupa prema različitim obilježjima. Konačno, u trećem odjeljku, pod naslovom »Ponašanje u grupi« analiziraju se pojmovi vrijednost, interes, status, uloga i sl., a govori se i o problemima vodstva u grupi te o socijalnoj kontroli. Na samom kraju riječ je o autonomnom i heteronomnom definiranju ponašanja i o normama, čime se autor približio specifičnoj problematici koja može biti od posebnog interesa upravo za studente pravnih nauka.

Prema riječima autora, »Elementi socijalne psihologije« nisu namijenjeni samo stjecanju određenog znanja potrebnog za polaganje ispita, već nastoje biti informativno vrelo za informacije koje mogu poslužiti kasnijem temeljitijem studiranju problematike koja se u knjizi razmatra. Može se ocijeniti da su autori tu namjeru uglavnom uspješno ostvarili.

I. C